

Fjármála- og efnahagsráðherra
b.t. skrifstofu fjármáلامarkaðar
Lindargötu
101 Reykjavík

Reykjavík, 10. mars 2025

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um starfstengda eftirlaunasjóði (IORP II) (mál nr. S-53/2025)

Samtök atvinnulífsins (samtökin) hafa tekið til umsagnar ofangreind drög að frumvarpi um starfstengda eftirlaunasjóði. Frumvarpið er innleiðing á tilskipun Evrópusambandsins nr. 2016/2341 um samnefnd málefni, en er jafnan vísað til sem IORP II. Tilskipunin leysir af hólmi eldri tilskipun, IORP I, en báðar hafa þessar tilskipanir það að markmiði að samræma regluverk starfstengdra eftirlaunasjóða á evrópska efnahagssvæðinu.

Samtök atvinnulífsins eru bakhjarl íslenska lífeyrissjóðakerfisins og hafa verið síðan skyldubundnum lífeyrissparnaði var komið á með kjarasamningum árið 1969. Samtökin hafa því umtalsverða hagsmuni þegar kemur að löggjöf og regluverki um lífeyrismál hvers konar.

Þrátt fyrir að Ísland búi yfir hlutfallslega stóru og öflugu lífeyriskerfi, hafa IORP tilskipanirnar haft lítið sem ekkert lagagildi hérlandis enda eru iðgjöld í almenna lífeyrissjóði lögbundin en ekki valkvæð. Þá hefur IORP löggjöfin einnig verið túlkuð með þeim hætti að hún nái ekki til viðbótarlífeyrissparnaðar í ljósi þess að hann er byggður á ákvörðun einstaklings en ekki starfstengdur í skilningi tilskipunarinnar líkt og rakið er í greinargerð frumvarpsdrögunna.

Engu að síður er ljóst að IORP tilskipanir Evrópusambandsins hafa þjónað ákveðnu hlutverki sem viðmiðunarregluverk, sem gjarnan er horft til við mótun og umræðu um umhverfi íslenskra lífeyrissjóða. Nokkuð oft er vísað til IORP regluverksins í nýlegri umræðuskýrslu Seðlabanka Íslands um íslenska lífeyriskerfið svo dæmi sé nefnt.

Í frumvarpsdrögunum má finna ýmislegt jákvætt, s.s. þá meginreglu að stuðst verði við skynsemissreglunum við mat á fjárfestingu sem löggjöf um almenna lífeyriskerfið mætti taka sér til fyrirmyndar. Aftur á móti má einnig finna í frumvarpinu kröfu um að starfstengdir eftirlaunasjóðir skuli horfa til sjónarmiða um umhverfis- og félagslega þætti auk stjórnarháttar. Á það jafnt við um stjórnkerfi sjóðsins, ákvarðanir um fjárfestingu, sem og áhættustýringu.

Hér verður ekki betur séð en að um gullhúðun sé að ræða, en í tilskipun Evrópusambandsins er ekki gerð krafa um að horft sé til slíkra sjónarmiða þó starfstengdum eftirlaunasjóðum sé heimilt að líta til slíkra sjónarmiða og þurfi að tilgreina hvort þeir horfi til slíkra sjónarmiða við áhættustýringu og fjárfestingarákvarðanir.

Í ljósi þess að IORP II hefur þjónað sem viðmiðunarregluverk fyrir umræðu um umgjörð íslenska lífeyriskerfisins þykir samtökunum sérstaklega mikilvægt að rétt sé staðið að innleiðingu IORP II og þar séu ekki lagðar þyngri kröfur á starfstengda eftirlaunasjóði en gengur og gerist í Evrópu. Gildir þá einu þótt löggjöfin snerti ekki beint á íslenska lífeyriskerfinu.

Mælast samtökin því til þess að stjórnvöld geri breytingar á frumvarpsdrögunum og falli frá framangreindri gullhúðun með því að umorða frumvarpið á þá leið að það veiti starfstengdum eftirlaunasjóðum heimild en skyldi þá ekki til að horfa til umhverfis- og félagslegra þátta auk stjórnarháttanna í stjórnkerfi sínu, við val á fjárfestingum og í áhættustýringu.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Ísak Einar Rúnarsson